

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. A Finlandiae Duce comprehenditur, & regno exuitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

honoris & luculentioris fortunæ apud regem nationi suæ valde amicum, locus ostendatur. Id consilium Lagarda amplexus, à Varennio Erico regi sicitur & commendatur: qui ubi hominem manu ac consilio promptum esse cognouit, domesticorum eum numero, attributo honorifico stipendio, adscripsit. Erat vero Ericus rex mira corporis agilitate præditus, ut etiam vno saltu viginti quatuor pedes superaret; in quibus alijsque corporis exercitijs Lagarda, non minus prompto atque agili, colluctatore utebatur: qui tamen ab alijs monitus, etiam quum vincere posset, regi non inuitus semper cedebat, ac victoriæ gloriam relinquere. Hac ille familiaritate fretus, paullatim in gratiam regis ita se insinuauit, ut etiam maximi momenti negotijs sit adhibitus; & à Finlandiæ Duce, rege postea, primarijs regni muneribus præfectus, ut paullo post dicemus. Ad Ioannem redeo:

V. Quo post diuturnum carceris squallorem à rege, ut diximus, in gratiam recepto, Lagarda in Angliam ab Erico ablegatus fuit, ut Elisabethæ nuptias ambiret. Cum repulsa inde ad regem reversus, ab eodem cum exercitu contra Danos missus est. Inter ea Georgius Perfonius varijs suspitionibus & criminationibus regis animum per se letum & inconstantem, exulcerare non desinebat: ex quo factum est ut regem non modo collati in fratrem benefici pœnituerit, verum etiam immani consilio eundem cum fratre Magno & procerum quibusdam, quorum fidem suspectam, habebat, è medio tollere decreuerit. Quem in fine nuptijs suis diem dixit, IV. Julij, An. M. D. LXVII. cum licitoris filia (concupina sua hætenus, quam ob singularem formæ elegantiam perdere amabat, iamque duos ex ea susceperat liberos) Stocholmiæ celebrandis: à quo instituto quum Comes quidam sanguinis cognatione ipsi iunctus, eum dehortaretur, per omnia sacra obsecrans, ne regium sanguinem cum tam vili & abiecta persona misceret, rex iratus hominem statim interfici iussit. In his, inquam, nuptijs Ericus constituerat, eodem modo quo patres ipsorum antea in illo ipso loco à Christiæno rege tractati fuerant (quam laienam Olaus Magnus oculatus testis in Historia sua describit) tam fratres suos quam reliquos proceres excipere ac tractare.

Hoc consilium quum rex inter mutuos complexus coniugi aperuisset; illa, ut erat non corporis modo, sed etiam omnibus animi virtutibus or-

nata, illo vno infelix quod tam humili loco nata esset, tantum facinus sub nuptiarum suarum prætextu patrandum detestata, Ioannem Finlandiæ Ducem monuit ut ab insidijs sibi caueret. Ita enim in regij nostri Oratoris commeatarijs scriptum inuenio. Eorum vero quæ postea contra Ericum suscepta & gesta sunt, quidam solum Pontium Lagardam auctorem faciunt: qui die quodam cum Ducis vxore hunc habuisse sermonem fertur: *Miror equidem, Domina, qui fiat, quod Dux serenissimus, maritus tuus & herus meus, non animaduertat, vniuersi regni, fratris insolentiam & crudelitatem iam admodum perasi, oculos in se defixos esse, & expansis brachijs auxilium & liberationem à tyrannide, ab ipso vno petere atque expectare, ut qui regia ista corona non minus dignus sit, quam immanis iste tyrannus est indignus. Facile ipsi erit, modo velit, regnum hoc occupare, & ex paupere Duce in potentissimum Principem euadere. Quod si cunctetur, periculum sane est ne in perpetuam captiuitatem, e qua non multo ante liberatus est, rursus incidat. Equidem qui cum omnibus militia ducibus familiariter sum conuersatus, illud scio, sex à illa Scotorum regi militantium millia, ob non soluta stipendia iam iam secessionem siue rebellionem moliri. Magnus certe & Carolus Duces ac plerique proceres non minus moleste ferunt, regem thorum suum regium vilissima concubina & licitoris filia nuptijs commaculasse, nec quidquam aliud magis quarunt aut optant, quam occasionem, illam cum omni prole sua exstirpandi. Apprehendenda est occasio, quam fugientem frustra deinde requiras. Iam nimis diu tyrannus ille regnauit.*

In hunc modum peroranti Pontio Ducissa nihil aliud respondit, quam, *Ista quidem dictu, non ita factu esse facilia: simulque hominem monuit, ut in omnibus summa cautione & prudentia vteretur.*

VI. In hoc rerum statu Dux Ioannes vndique de insidijs sibi à rege fratre suo structis, tum etiam de consilijs, quæ cum Mosco agitabat, certior factus, Lagardæ consilio à coniuge accepto uti constituit; ac tentatis procerum, atque etiam Scotorum stipendiariorum animis, quum plerosque conatibus suis fauere animaduertere, sumpta à Stenone Ericsonio mutuo pecunia, ducentos equites primum conduxit; deinde Vasteno occupato, & è gazza ibi reperta census numis aureis & argenteis, iustum exercitum è Scotis & Germanis conscripsit. Quo cognito, Ericus, qui nuper, ut diximus, cum concubina nuptias Stocholmiæ solenni ritu celebrat,

brat, eidem etiam regali corona imposita tumultuarias copias ad duodecim virorum millia contra fratrem & proceres misit, quæ ubi primum in conspectum venêre, magna ex parte ad ipsos transfugerunt. His confirmator Dux cū exercitu ad urbem accedit. Ericus crebris transfugiis territus, & à domesticis non minus quam ab externo hoste sibi metuens, vocatis ad se qui aderant regni proceribus, primo cum ipsis sermonem confert, novū fidelitatis exigens iuramentum: deinde populum tumultuantem alloquitur, & quidnā sibi vellet, aut de quo conquereretur, rogat. Tū omnes vna voce Georgium Perfonium (id est Petri filium ab epistolis, ac præcipuum libidinum ac flagitiorū administrū, ad supplicium postulare. Sic ergo rege non abnuere auso, Georgius vna cum matre scelerum conscia, & venefici ac necromantiæ suspecta ad Finlandiæ Ducem in castra deducitur: in via vero mater ex equo se deiciens, collo fracto, supplicii pœnam & ludibrium euasit: aiunt in via ex ipsa auditum, si filio vel vnum verbum in aurem insurrandi sibi facultas daretur non dubitare quin statim liber futurus sit, Georgius ad Ioannem (quem captiuum antea tam humaniter habuerat) adductus, & duabus horis per exercitum circumductus, præcis naso & auriculis ad furcā adfixis, ipse etiam viuus horā in patibulo pendens, & inde magno cum luxatorum membrorum cruciatu demissus, rursusque attractus, gratū omnibus spectaculum præbuit, & inde depositus cruribus ac brachiis rota contusis, postremo in quatuor partes dissectus, & in compitis ac triuiis epulandus coruis fuit appositus.

Secundum hæc Ioannes Dux urbem arctius obsedit; & tandem amicorum, quos intus habebat, opera occupauit, Lagarda intra portam Septemtrionibus obuersam cum suis recepto: qui sub signis, sed sine citium maleficio ingressus, per plateas, *Viuat Ioannes rex*, ingeminauit. Ericus sub hæc in arcem se recepit, sed mox recollecto animo cū satellitibus & corporis custodibus rursus egreditur ratus se sola præsentia sua hostes disturbaturum. Et primi quidem vultus maiestate territi de via ipsi cedentes, & honoris significationem exhibentes, intra ordines eum receperunt. Tum Rex Lagardam & Stenonem Ericsonium auunculum aduenientes cernens, satellitibus imperat, vt ad nutum suum ambos conficerent. Rectā ad se euntē Lagarda vt se dederet imperat. Tum rex, Tibioe, inquit, *peissime proditor, me dedam? Nunquam hoc*

fecero: sed iube aliquem mei sanguinis ad me venire; Appropinquatē Stenonem miles, Erico innuente bipenni in caput adacta, inermem prosternit & conficit; ceteri Lagardam aggrediuntur, qui licet armatus, tribus acceptis vulneribus, sclopeto contra ipsum regem emisso, militum suorum opem in clamans, ægre fuit ereptus. Rex interim satellitio circumdatus ad arcem properabat: sed Lagardæ celeritate præuentus & exclusus, in vicini templi asylum confugit; vbi circumfessus, ingruente iam nocte fratri dedere se coactus est; quicum mox Vestrantium (quam arcem pater ipse ex Ecclesiarum ruinis ædificarat) sub custodia misit, vbi post decem annorum captiuitatem miserabiliter est extinctus A. 1578. (d) Sic Ericus successorem habuit eum quem semper antea suspectum habuerat: eo saltem felix, quod in tam longa captiuitate tot tamque horrida flagitia & crudelia facinora, quæ durante regno perpetrarat, desistere potuit & apud Deum deprecari. Eius filiorū vnus iam grandisculus in Prussiam primum, deinde in Poloniam transfugit, cui *Sigismundus Ioannis filius*, qui tum regnabat in Polonia, suauiter vt Ecclesiastico ordini nomen daret, Episcopatum pollicitus: quo tamen ille consilio vti noluit, sed in Moscouiam profectus ducta in matrimonium magni Ducis nepte, dotis nomine amplam admodum prouinciam regendam accepit. Et hoc quidem modo Ioannes Sueciæ regnum occupauit; vel, vt melius dicam, magno omnium ordinum consensu & applausu rex fuit renunciatus. Hic mihi vide fortunæ ludibria, quæ tam potentem regem à tam excelso fastigio in carcerem detraxit; e contra Lagardam ex infimo loco ad supremum fere eduxit: quem Ioannes rex non solum amplissimæ prouinciæ Lituoniæ Proregem fecit, verum etiam generum sibi elegit, elocata ipsi filia notha, & Baronatibus quibusdam in dotem assignatis. Non multo post eundem exercitui contra Moscouiæ Ducem summo cum imperio præfecit, quum is Lutheranorum ignauia, Torpatum insignem ijs locis urbem occupasset, & multa passim damna dedisset. Iamdudum enim magna pars Teutonicorum, qui antea summum ijs locis obtinuerant imperium, Equitum, deserta Catholica ad Lutheranam religionem transierant; tum vero non pauci hac itidem deserta.

Ddd

Giz:

d *Henninges Orbeiam vocat, in qua etiam Ioanne captiuus fuerat.*

Græcicæ seu Ruthenicæ nomen dederant; sic ut nec Pontifici nec Imperio Romano quidquam amplius iuris in se esse vellet. Ex omni oppidanorum numero quingenti vtriusque sexus & omnium ordinum homines reperi fuerunt, qui inde profugiendo fortunarum potius, quam inter Schismaticos (quibus Lutherani non grauatim se adiungebant) viuendo, animæ iacturam facere maluerunt. Tum quidem antiqua illa Teutonicorum in Liuania Equitum, Moscouitis antea tam formidabilis generositas plane emarcuerat, alijs Lutheranis, alijs Zuinglianis amplexis, alijs abiecta S. Cruce militiæ illius insigni, vxorem ac liberorum greges secum ducentibus: quæ tam morum dissolutiones quam religionum dissidia Liuaniam miserrimis calamitatibus inuoluerunt. (e) Lagarda suscepta contra Moscouitas expeditione non solum imperus eorum repressit, verum etiam Naruam maritimum emporium ab eis antea occupatum, a pessima hyeme obfessum, & sexaginta machinis verberatum, sex hebdomadarum spacio expugnauit, magnam & fortissimam & prudentis ducis laudem adeptus.

Hic iterum aliud ecce tibi fortunæ ludibrium! Varennius enim ille, cuius ope & commendatione Lagardam emeruisse supra diximus, accusatus quod Scotos milites corrumpere aggressus esset, ut Ericum e custodia liberarent. capitis supplicio non multo post fuit affectus. Habeo penes me exemplum litterarum, à Ioanne Sueco ad Carolū IX. Octob. XIV. Anno M. D. LXVIII. scriptarum, quibus de immani erga se ab Erico concepta prodicione conqueritur. Ea veto sic habet *Basiliius Magnus Moscouia Dux Polonia Regis sororem in matrimonium sibi expetierat: verum illa Ioannem Finlandia Ducem ei prætulerat, quum aliis virtutibus, tum forma commendatione capta. Ioanni enim sedenti summam forma gratiam ac proportionis elegantiam fuisse aiunt, quam tamen instante aut incedente non parum deformabat illud, quod erura breuiuscula habere. Præter multas animo dotes in Principe requisitas, multarum habebat linguarum notitiam, sic ut cum variarum nationum Legatis sine interprete loqui posset. Repulsam hanc quum Ericus Moscum egre ferre sciret ad gratiam eius inuendam per legatos promissit, se fratris interfecti uxorem unâ cum vtriusque sorore, virgine pulcherrima, ad eum missurum. ut illa ipsius Ducis, hac filii viginti tum circiter annos nati coniux esset. Nec mora mittitur statim à Mosco in Sueciam Legatio, in qua sexcenti Nobiles*

fuisse dicuntur, qui Sponsam vtramque domum deducerent. Quum vero Ioannis ad huc viui coniugem Ericus tradere non posset, pro ea Gustauum viduam, atate ad huc forma florentem (ut qua trigessimū quintum ætatis annum vix expleuerat, unâ cum duabus sororibus offert. Omnibus iam fere ad profectiuem in occulto preparatis, femina de iis qua clam ipse rex constituerat, monentur. Tam tristi nuncio percussa misera, cum Magno Duce agunt, eiusque opem implorant: & petio ab Erico comearu, nauigio quasi animi gratia expaciatura vrbe exeunt: quumque aliquot passus processissent, à Magno, qui cum trecentis equitibus eas de compaço expectarat, excepta, magna celeritate ad Ioannem Finlandia Ducem deducuntur. Rumor tum percrebuit, Ericum spe sua frustratū ira & in dignatione in desperationem versa, urbē Stocholmiam incendere, & collectis rebus preciosioribus in Moscouiam transfugere decreuisse. Verum enim uero multa eiusmodi sæpe contra Reges ac Principes confingi, & ad conciliandum ipsis odium, ac subditos ad rebellionem excitandos in vulgus spargi solent, vti tum Erico accidit, qui, ut diximus, miserabili morte in carcere fuit extinctus.

QUOMODO IOANNES REX Catholicam religionem in Suecia restaurare conatus sit, eoque defuncto Sigismundus filius regno priuatus.

CAPUT XVI.

ARGUMENTUM.

- I. Ioannes Rex Suecia Catholicæ religioni clam additus.
 - II. Lagardum ad Pontificem mittit.
 - III. Quid eius conatibus obsisterit.
 - IV. Infelix mors Lagardis.
 - V. Ioannis Regis dissimulatio in Lutheranis doctrinis & Catholicis caeremonijs.
 - VI. Eius filius Sigismundus, Rex Suecia, paterno regno spoliatus.
- I. IOANNES III. quam Sueciæ regem factum diximus, quamvis Lutheranâ toleraret, animo tamen Catholicam colebat religionem: in cuius
- e Russiuis Lutheranus Scriptor in Liuonica Historia fuse describit Calamitates Liuania post Lutheranismum Inuictum,